

СОЦІАЛЬНА РОБОТА У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Однією з головних проблем сучасного стану розвитку вітчизняної економіки та важливою характеристикою конкурентоспроможності ринку праці є проблема зайнятості населення, яка негативно відображається на всій економіці країни, саме тому вивчення цього питання на сьогодні є актуальним.

Проблема зайнятості також актуальна і для перехідної економіки, де причини неповного використання робочої сили суспільства посилюються недостатньою розвиненістю ринкової економіки та її інститутів.

Різні аспекти зазначеної проблеми досліджували українські учені: П. Гаман, Н. Грицяк, Ю. Краснов, С. Корецька, Б. Кравченко, В. Мартиненко, О. Мельников, В. Мандибура, Н. Нижник, В. Огаренко, О. Ривак, О. Лебединська, І. Шумляєва та інші. Серед зарубіжних учених, які також вивчали дану проблематику можна відзначити Д. Рікардо, Ж. Сей, А. Сміт, Л. Харріс, А. Філіпс Ф. Хайек та ін.

Соціальна політика у сфері зайнятості є невід'ємною сферою соціального захисту різних цільових груп і категорій населення [4, с. 58].

Зайнятість – це діяльність громадян, пов'язана із задоволенням особистих та суспільних потреб, яка приносить їм дохід у грошовій або іншій формі [4, с. 58].

Міністерство соціальної політики забезпечує реалізацію державної політики у сфері зайнятості населення, гарантії держави щодо захисту прав громадян на працю та реалізації їхніх прав на соціальний захист від безробіття. Відносини у сфері зайнятості населення регулюються [Конституцією України](#), [Законом України «Про зайнятість населення»](#), [Кодексом законів про працю України](#), [Господарським](#) та [Цивільним кодексами України](#), [Законом України](#)

[«Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття»](#), іншими актами законодавства [4, с. 60].

Система соціального захисту у сфері зайнятості населення є важливим елементом управління ринком робочої сили й представляє корекційно-регулятивну систему, спрямовану на зменшення проблем, що виникають у правовому й економічному статусі людей із безробіттям [4, с. 58].

Саме ефективна зайнятість є свідченням процвітання економіки та передумовою добробуту населення, створює матеріальну основу для реалізації будь-яких соціальних програм. Тому підвищення економічної ефективності, продуктивності зайнятості має стати найпріоритетнішим завданням соціальної політики [6].

Зайнятість є головною характеристикою ринку праці і визначає соціально-економічний розвиток країни. У сучасних умовах питання регулювання зайнятості набуває особливої значущості, оскільки циклічний характер ринкової економіки спричиняє безробіття і пов'язані з ним негативні економічні та соціальні наслідки.

Важливими заходами проведення соціальної політики у сфері зайнятості варто назвати такі:

- запровадження системи довгострокових прогнозів попиту на робочу силу за професіями й формування за результатами прогнозування державного замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів;
- розвиток співпраці між навчальними закладами й підприємствами з метою формування, відтворення та збереження кадрового потенціалу, підвищення його кваліфікації;
- запровадження системи підготовки кваліфікованих робочих кадрів на підприємствах;
- гарантування надання першого робочого місця випускникам навчальних закладів різних ступенів акредитації, підготовка яких здійснювалась за державним замовленням;

- розробка механізмів стимулювання підприємців до створення нових робочих місць;
- створення системи тимчасового житла, включаючи мережу гуртожитків, з метою спрощення трудової міграції всередині країни;
- формування механізмів стимулювання підприємців до інвестицій у види економічної діяльності, найбільш важливі для економіки країни;
- упровадження моніторингу впливу на рівень зайнятості заходів економічної політики уряду, зокрема у сфері лібералізації ринків, цінового регулювання тощо;
- забезпечення на державному рівні захисту інтересів громадян, які працюють за межами країни [6].

Для реалізації державної політики зайнятості населення, професійної орієнтації, підготовки і перепідготовки, працевлаштування та соціальної підтримки тимчасово непрацюючих громадян у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, у 1991 році створюється державна служба зайнятості, діяльність якої здійснюється під керівництвом Міністерства соціальної політики України, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування [4, с. 57].

Послуги, пов'язані із забезпеченням зайнятості населення, надаються державною службою безкоштовно. Діяльність Державної служби зайнятості регламентується законом України «Про державну службу». Державна політика у сфері державної служби визначається Верховною Радою України [7].

Соціальний захист населення від безробіття нині здійснюється на основі Законів України «Про зайнятість населення» і «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» через систему заходів, а саме:

- захист від необґрунтованої відмови працевлаштування;

- безкоштовне сприяння в доборі належної роботи та працевлаштування відповідно до нахилів, здібностей, професійної підготовки, освіти з урахуванням суспільних потреб;
- виплата вихідної допомоги та збереження середньої заробітної плати на період працевлаштування працівникам, які втратили постійну роботу на підприємствах і організаціях;
- безоплатне навчання безробітних новим професіям, перепідготовка у системі державної служби зайнятості;
- виплата безробітним допомоги по безробіттю [4, с. 58].

Найважливішою передумовою й складовою формування соціально-економічних умов є державне регулювання сфери зайнятості населення. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення – це цілеспрямовані дії держави і її владних структур, спрямовані на: забезпечення максимальної зайнятості населення відповідного рівня розвитку продуктивних сил; усунення і попередження розбалансованості у попиті та пропозиції робочої сили; удосконалення трудових відносин; забезпечення прав і свобод людини, в т. ч. соціальне забезпечення, соціальний захист, надання інших соціальних послуг, спрямованих на створення умов для підвищення якісного складу людського потенціалу, високого рівня і якості життя населення [7].

Таким чином, можна дійти висновку, що сутність соціальної політики у сфері зайнятості населення полягає у регулюванні соціальних відносин у суспільстві, вирішення проблем безробіття та забезпечення ефективної зайнятості населення, створення системи соціального захисту населення та ін.

Список використаних джерел:

1. Бичков С.І. Теоретичні аспекти формування системи соціального захисту населення. [Електронний ресурс] / С.І. Бичков. – Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DUTP/2006-1/txts/SOCIALNA/06bsiszn.pdf>

2. Міненко В.Л. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / В.Л. Міненко. – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ardu/2009_2/doc/1/03.pdf

3. Міністерство соціальної політики України : <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>

4. Соціальна політика: навчальний посібник // уклад. І. О. Карпич, Н. М. Коляда. – Умань : ВПЦ «Візаві», – Вид. 2-е доповн. та переробл. – 2017. – 136 с.

5. Соціальна робота у сфері зайнятості населення: навчальний посібник для студентів спеціальності соціальна робота / за ред. В. В. Харабет, А. І. Андрющенко, В. М. Ніколаєвського. – Маріуполь : Новий світ, 2012. – 568 с.

6. Шевчук П. І. Соціальна політика : Навч. посібник / П. І. Шевчук. – Львів : Світ, 2003. – 400 с.